

Debreceni Egyetem

Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar

Állattudományi, Biotechnológiai és Természetvédelmi Intézet

Állattenyésztési Tanszék

Tanszékvezető:

Prof. Dr. Komlósi István

egyetemi tanár

Szakdolgozat

A KISKUNKUNFÉLEGYHÁZI KERINGŐ MÚLTJA ÉS JELENE

Készítette:

Hajagos Gabriella

Természetvédelmi mérnök jelölt

Konzulens:

Dr. Posta János

egyetemi adjunktus

Debrecen

2014.

Tartalomjegyzék

1 Bevezetés

Az ember és a természet elválaszthatatlan egymástól. A galamb kedvelése és tenyésztése az egész Földön elterjedt, eltérés csupán ezek intenzitásában, illetve a fajták jellegében mutatkozik. A különbség lehet gazdasági és klimatikus tényezők miatt, illetve egy-egy földrajzi tájegységen belül az általános ízlésnek következménye. Napjainkban a mesterségesen meghatározott országhatárok, illetve ezek által elválasztott népek alkotnak egységeket, melyek merőben meghatározzák a galambtenyésztést is. Az adott ország különböző galambfajtái között a legjellegzetesebbek természetesen azok az ősi fajták, melyeket nem az ország, hanem még annak kialakulása előtt a földrajzi környezet, illetve az abban élő ember hozott létre. (SZŰCS, 1975)

A mi jellegzetes ősi galambfajtáink többsége a keringők csoportjából kerül ki, s külföldön ezek terjedtek el a legnagyobb mértékben. A fajta elkerülve a szülőhazájából állandóan és feltartóztathatatlanul változik, melyet a tenyésztő tartja kezében, s annak iránya saját és a környezetének ízlésétől függ. Nem meglepő tehát, ha az itthon kedvelt egy-egy fajtánk képviselőit más küllemmel állítják kiállítási ketreceikbe a külföldi tenyésztők, mint mi. Ebbe az áramlatba illik, hogy a külföldi tenyésztők kiskunfélegyházi keringői igen gyakran nem érnek a hazai egyedek nyomába. (SZŰCS, 1975)

A háziállatok tenyésztése nagyjából tízezer évvel ezelőtt kezdődött el Ázsia területén. Az ember – természet – állatvilág hármasság egysége, harmonikus és fenntartható kapcsolata működött. A mai világban egyre távolodnak egymástól, inkább kerül előtérbe az emberi haszonszerzés problémája. Megfelelünk arról, hogy az ember volt az, akit a természet és annak állatvilága befogadott a kezdetekben a saját, jól működő világába és lehetőséget nyújtott az együttműködésre, megélhetésre. A probléma a fenntarthatóság nem megvalósítása és az ember kapzsisága. Elődeinknek még ment, tisztelettel fordultak a természethez, nem kizsákmányolva azt. Napjainkban a természet- és a környezetvédelem próbálja az egyensúlyt fenntartani, több- kevesebb sikerrel.

A galambok mióta az eszünket tudjuk, jelen vannak az életünkben, mégsem tudjuk honnan és mikor kerültek ide. A magyar galambfajták eredete a mai napig nincs tisztázva. Két szakíró is próbált erre magyarázatot találni, elképzeléseik azonban eltértek. Balassa György a török eredetet ismeri el, míg Moldvai Ferenc számára az orosz-lengyel teória az elfogadható. Balassa tehát a magyar keringőfajtákat keleti eredetűeknek tekinti. Amikor is az ország török

hódoltság alatt állt, a török katonai csapatokkal kereskedők és iparosok is utaztak, akik valószínűleg ekkor már foglalkoztak galambtenyésztéssel. Így kerültek be az országba, s ennek volt köszönhető többek között a budapesti, egri, győri, komáromi és másikkeringő fajták jelenléte is. Ha ez a feltevés igaznak bizonyul, akkor a magyar galambfajtáink több mint 400 éves múlttal rendelkeznek. Moldvai több ponton is megcáfolja Balassa feltételezéseit és egy másik megközelítésből próbálja kideríteni a magyar galambok eredetét. Utazásai során tett megfigyelései alapján a keringő fajták Oroszországból, lengyel közvetítéssel jutottak el a Kárpát-medence területére. E teória szerint a keringő fajtáink 100 éves múlttal tekintenek vissza. Oroszországban az 1600-as években indult virágzásnak a galambtenyésztés. (BÉRES, 2008)

2 Témafelvetés

Az emberek hozzáállásán kell változtatni akár olyan apró dolgokkal, hogy felhívjuk a figyelmüket az őshonos állatainkra vagy a nemzeti kincseink közé tartozó galambfajtáinkra, melyekre méltán lehetnek büszkék. A Magyar Országgyűlés a régi hazai állatfajtákat nemzeti kincssé nyilvánította, mely felsorolásban a kiskunfélegyházi keringő is szerepel.

A magyar galambászatról írásos emlékek egészen a XIX. század végéig Prütz Gusztáv könyvéig nem voltak, annak ellenére, hogy egy keringőfajtáról már 1613-ban említés esik Cortez írásaiban (MELEG, 2001). Az első hazai szakkönyv a témáról majd csak 1901-ben íródott meg Balassa György által, „Az okszerű galambtenyésztés” címmel (BÉRES, 2008).

Az 1800-as évekre a galamb valamennyi kontinensen elterjedt, s mára már 400 fajta körül ismeretes. A fajtákat röp-, dísz- és haszongalambok csoportjába sorolhatjuk (SZŰCS-SZÉCSÉNYI, 1965, MELEG, 2001).

Napjainkban jellemzően hobbi, sport és haszonállatként tartják őket. Hazánkban a 19. század elején élte a magyar galambtenyésztés reneszánszát, amikor is számos hazai fajta kitenyésztése történt (MELEG, 2001, SZŰCS, 1990). Napjainkban a Magyar Galamb- és Kisállattenyésztők Országos Szövetsége fogja össze a hazai tenyésztőket és munkájukat. A Szövetséget 1882. január 10-én hozták létre Columbia Kör néven, és azóta látja el feladatát hazai és nemzetközi szinten is (ROHRINGER, 2003).

Dolgozatom célja a kiskunfélegyházi keringő fajta eredetét és történetét bemutató emlékek felkutatása, valamint a fajta jelenlegi helyzetének kérdőíves felmérése hazánkban és külföldön.

3 A fajta eredete, kialakulása

3.1 Tenyésztésének kezdetei

Ezt a galambfajtát Kiskunfélegyházán és Tiszaalpáron már a múlt század közepén, mint önálló fajtát már tenyésztették. Kitenyésztésének folyamata a török megszállók által hozott ázsiai keringő galamb fajtának a hazai galamb fajtákba történt beolvadásával kezdődött el az 1800-as évek elején. A kitenyésztésének helye névadója is egyben, mely IV. Béla idején kun település volt, s az 1770-es években Mária Teréziától kapott mezővárosi rangot.

A török hódoltság egykori területén, a mező és vásárvárosokban élő galambászok a szépség ideál (emberenként változó) megközelítésének irányába tett törekvéseikkel a tenyésztői divatnak megfelelően alakították ki a keringő galambfajtákat. Városonként más és más keringő fajták alakultak ki és kitenyésztőik a lakóhelyükről, vagyis kedves városukról nevezték el galambjaikat.

Kiskunfélegyházán a fésűs és simafejű keringőket tenyésztették ki. A fésűsök a kiskunfélegyházi keringő, míg a sima fejű galambok a kiskunfélegyházi simafejű keringő nevet kapták. A fésűs keringő galambokat módosabb, ipart űző mesteremberek, míg a simafejű galambokat a szegényebb rétegekbe tartozó galambászok tenyésztették. A kiskunfélegyházi keringő rajzos és egy színű változatban lett kitenyésztve, ezek a fésűsök. Közülük a rajzosok/szívesek vagy szívhátúak a népszerűek.

A századforduló táján született galambászok elmondása szerint már a nagyapáik is tenyésztették e fajtát. Úgy beszélnek, hogy a helyi fésűs fehér galambok, és a topolyai galambok (komáromi bukó) keresztezéséből származik. Helyi elnevezés szerint purcli vagy purzli, mely a német purzler szóból ered. E származásnak a valószínűsége igen nagy, mert visszaütéssel még mindig előfordul a kék szíves félegyházi tenyészetben, hogy egyszínű kék topolyi utódok jönnek. A helyi fehér színű fésűs galambot is el lehet fogadni a kiskunfélegyházi keringő egyik lehetséges őseinek, mivel a rajzos változat alapszíne is fehér és az egyszínű fehér fésűst ma is tenyésztik.

Ezen kívül a kiskunfélegyházi keringő kitenyésztésében döntő szerepe lehetett a helyi fehér színű fésűs galambok és a török megszállók által hozott ázsiai keringő galamb fajták leszármazottainak keresztezéséből származó utódok, valamint a komáromi bukó és az alföldi-körösi keringő egybeolvadásának. (I4)

BALASSA (1901) közöl egy leírást a kecskeméti keringő fajtáról. Az ismertető leírása szerint Kabók Károly úrtól származik, amelyből a figyelmes olvasó napjaink két galambfajtaját fedezheti fel. A megfogalmazott küllemi útmutatások alapján egy jó rajzkészségű állattenyésztő hallgató rajzokat készített (1. és 2. kép). A grafikák jelentősége, hogy az 1. képen látható madár a korabeli kiskunfélegyházi keringőhöz, míg a 2. képen lévő az alföldi (kőrösi) keringőhöz állhat közel. A tévedés oka leginkább abban kereshető, hogy ebben a korban a különböző városok fésűs galambjait ugyanezzel a névvel jelölték. Ezek alapján tehát joggal feltételezhetjük, hogy a fajta első írásos emléke ez a leírás lehet.

1. kép: Balassa (1901) szerinti szíves kecskeméti keringő

2. kép: Balassa (1901) szerinti színes egyszínű kecskeméti keringő

Az 1930-as évek táján azt a galambot tartották igazi félegyházinak, amelyiknek a feje nagy, mint a "bagónak" (bagolynak), fésűje bélelt, szélesen terült és enyhén hátra dűlő, a csőre középhosszú volt. Csak az 1960-1970-es években terjedt el, hogy a rövid csőr a jó. Fontos volt még az is, hogy a galamb szemgyűrűi pirosak vagy hússzínűek legyenek. Nem vásároltak, illetve nem túrtek meg olyan madarat az állományaikban, melynek szemgyűrűi sápadt vagy pergamenszínű volt, ugyanis azt betegnek vagy csukottan tartottnak vélték. A nyak rövid (mintha a feje a vállai közül nőtt volna ki), a lábak rövidek – átlagosan 2-3 cm –, hogy úgy látszódjon, mintha gurulna, nem pedig lépkedne. A galamb teste alacsony állású és rövid volt. Kívánatos volt a szívesek esetében, hogy nagy kerek előkéje legyen. Amelyik szíves eleje a begy aljáig terjedt, arra mondták a galambászok, hogy nagylabda elejes. A farok támasztó tollak színe nem volt meghatározva a rajzosok esetében, lehetett fehér színű is. A lényeg az volt, hogy a szárny és a farok az egyezzen. E fajtával szemben támasztott fenti követelmények közül napjainkra egyik-másik módosult.

Az idős félegyházi galambászok elmondása szerint a vörös szíves volt elterjedve, sárga szíves kevesebb, míg fekete és kék rajzos alig-alig volt. A sárga és a vörös szívesek hasonló minőségűek, a fekete és a kék szívesek minősége nem érte el az előbbi színűek minőségét. Az egyszínű fésűsöket akkoron is kevés galambász kedvelte és tenyésztette.

Ezen kívánalmak mellett a félegyházi fésűsnek jó költőnek és kiváló falkaszállónak is kellett lennie. A keringő nevet azért kapta a fajta, mert a házak felett a magasban kisköröket írva, élénk röp modorban és zártfalkában repültek. Így volt ez az ötvenes évek végéig, az egyéni mezőgazdaság megszűntetéséig és a modern, emeletes házak megjelenéséig. A galambászok többsége felszámolta galambfalkáját lemondva kedvenc madaraikról és a galambászat örömeiről. Napjainkra a szálló fésűsfalkák megszűntek. Csak a nevük emlékeztet arra, hogy jellegzetes repülésükkel mennyi örömet szereztek kedvelőiknek. Helyenként hajtanak ugyan egyet-egyet vegyes összetételű falkákban a silányabb küllemű példányok közül, megmutatva az ősöktől örökölt falkaszálló képességeket.

Elmondható, hogy e fajta díszgalambbá vált, melyet köszönhető a tenyésztői divat és a tartási viszonyok megváltozásának. Lezárult egy sikeres korszak a fésűsök tenyésztésének történetében, és kezdetét vette a kiállítási galambtenyésztés, mely a repülés helyett a szépséget helyezi előtérbe. Ez természetesen nem történt meg egyik napról a másikra, a folyamat közel három évtizedet vett igénybe. Általában a repülni nem szerető példányokat kiselejtezték gazdáik. Előfordultak viszont olyant olyan esetek is, amikor a galambot

szépségére való tekintettel csonkított szárnyal megtartották, és falkák megültetésére használták. Voltak galambászok, akik a befogott madarakat eldugták ólak, padlások sötét, rejtett zugaikba és párba állítva repülni nem szerető galambjaikkal költették őket.

Amíg e fajtát jellegzetes szállásáért tartották, addig alkatilag is a repüléshez idomult. Húzótabb és keskenyebb volt a fej, pirosak a szemgyűrűk, hosszú a csőr a mell pedig emeltebb, így kecsesebbnek tűnt (3. kép). Amikor a szépsége került előtérbe, mellőzve a röpkésségét csontozata és izomzata is megváltozott, teste zömökebb lett. A fénytelen életér, valamint a repülés hiánya a szemgyűrűk kivilágosodását hozta magával. Egyes példányoknál rövidebb lett a csőr, szélesebb és magasabb a homlok (4. kép). Mára a galambászok megbékéltek a széles, nagy fésűjű egyedekkel is, melyeket addig azért nem kedveltek, mert szerintük ezek nem látják az ellenség közeledtét, s könnyen fogták el a ragadozók. A megváltozott küllemű fiatalokat már fel sem törték szállni, hanem csonkított szárnyal szabadon vagy csonkítatlanul, de zártan és elkülönítve a szállóktól tenyésztették tovább a galambászok.

3. kép: Kiskunfélegyházi keringők 1978-ból. Fotó: Borsos Imre szívességéből

4. kép: Zárt tartásban a kiskunfélegyházi keringő 1992-ből. Fotó: Borsos Imre szívességéből

Mivel a fajtán végbement küllemi változásokat a tenyésztők jelentős része elfogadta, azok meghatározó fajtajegyekké váltak. Egységes volt a fajta tenyésztése, amíg a galamb röpkésségét tartották elsődlegesnek. Amint a szépsége kezdett dominálni kezdetét vette az egység felbomlása. Mivel a tenyésztők saját ízlésük szerint formálták galambjaikat, hiszen nem volt még használható fajtaleírás, így különböző tenyésztési irányzatok alakultak ki. Voltak galambászok, akik azt a fajtabélyeget tartották fontosnak a rajz és fésű mellett, melyeket a saját állományaikban rögzíteni tudtak. Az egyéni ízlés szerinti tenyésztés eredményezte, hogy egy-egy galambról a külleme alapján megmondták kinek az állományából való.

Néhány jó szemű tenyésztő azonban felismerte annak lehetőségét, hogy valamennyi küllemi változást, melyet az évtized közepén megalkotott fajtaleírás már magába foglalt egy galambon jelenítsen meg. Kitaró munkájukat siker koronázta a hatvanas évek elején, mert kitenyésztettek olyan példányokat, melyek már magukon hordozták az új fajtabélyegeket, így megszületett a kiállítási díszgalamb.

A fajta tenyésztésében lezárult egy sikeres korszak és elkezdődött egy szépségverseny, melynek a levegő helyett a kiállítási ketrec lett a helyszíne. A díszgalambbá vált kiskunfélegyházi keringő meghatározásához az alábbi fajtajegyek szükségesek: fej a fésűvel, szemmel és a csőrrel, a test nagysága, felépítése és tartása, valamint a tollazat rajza és színe. (I4) A fajta jelenleg érvényes fajtaleírását a 1. mellékletben mutatom be.

A fajta helyes megnevezése sok is gondot okozott a kialakulás idején. Az első fajtaleírásban kiskunfélegyházi fajtanév szerepel. Ugyancsak ezzel a megnevezéssel találkozunk Teremi Gábor: A galamb (1956), Péterfi István: A házigalamb és kitenyésztése (1970), Magyar galambfajták fajtaleírókönyvek (Szövetség kiadvány, 1973) művekben is. Mellesleg a

németországi Délkelet- Európai Keringő Tenyésztők Különegyesülete 1991-ben a Felegyhazer (félegyházi) megnevezést Felegyhazaer (félegyházai)-ra változtatta. A kiskunfélegyházi szóforma köznyelvünkben nem honosodott meg. Az érvényben lévő helyesírási szabályaink a kiskunfélegyházi megnevezést nem hogy kizárnák, hanem egyenértékűnek tekintik, illetve elsősorban ezt ajánlják. Az utóbbi időben megjelent fajtaleíró könyvekben a kiskunfélegyházi alak szerepel. (BORSOS, 2014)

3.2 Keresztezések a fajta történetében

A fajta történetében többen is megpróbálkoztak különböző fajtákat felhasználni a nemesítés során. Erre példa, hogy régen az egyszínűekkel javították a fésűt és a fejet, mivel azokba korábban bekeresztették a komáromi bukó, illetve a topolyainak is nevezett fajtákat. Ezek mindegyike kis elejes volt bélelt, de nem széjjel terülő fésűvel. Homlok gömbölyű, s rövid vastag orr. A fésűtől színes toll nem ment a szemükhöz (ha igen, akkor fülesnek nevezték őket). Szemhús szintén piros volt, mint a régieknek. A két fajta hasonló leírása utalhat arra is, hogy ugyanaz a fajta két irányból és néven érkezett el Kiskunfélegyházára.

A helyi galambászokat már régóta foglalkoztatta annak a gondolata, hogy mi módon kurtítható le a fésűsök csőre, anélkül, hogy fajtájukban jelentős változásokat okoznának. Az 1960-as években a fajta tenyésztői közül többen a komáromi bukó galambot párosították el a félegyházi fésűssel, annak reményében, hogy nekik sikerül majd először a galamb csőrét kurtítaniuk. A csőr kurtítás sikerrel is járt, de alaposan megváltozott az utódok külleme. A komáromi bukó fajtajegyek még napjainkban is felismerhetőek egy példányokon, holott a keresztezett utódokat többszörösen is visszapárosították a helyi fésűs galambokhoz. (BORSOS, 2001)

A komáromi bukó bekeresztése kudarcot vallott, így másik fajtaival próbálkoztak.

BORSOS (2014) szerint volt akkoriban Nagykőrösön egy olyannyira kedvelt rövidcsőrű szíves galamb, melynek a csőr állása, rövidegsége és testnagysága is megfelelő volt. Rövid vastag csőr, széles homlok, nagy szem és szemkarima (pacal szem) jellemezte őket. Elejük nagy volt, s pici lábúak voltak.

A fésű nélküli fiatalok csőre rövid és vastag volt, míg a fésűsök csőre szinte változatlan maradt. A fiatalok feje rövidebb és sarkosabb lett. Ugyanakkor a testnagyságuk szinte semmit sem változott. Ezek leszármazottainál kezdetben a csőr rövid és vastag volt, a galambok rajza

és hossza is tökéletesnek tűnt. Későbbi kelések esetében azonban már a csőr állása és formája kielégítette a legmerészebb elvárásokat is. Hatalmas fejüket fehérén bélelt körfésű díszítette. Az előkéjük a begyük aljáig húzódtott. Igazi félegyházi karakterű fésűsök voltak rövid csőrrel. A nagykőrösi sima fejű, rövid csőrű kék szíves e fajtába történt bekeresztezése a csőr-kurtítás szempontjából sokkal sikeresebb volt, mint a komáromi bukó bekeresztezése, mert csak kisméretű torzulást okozott. A kiválasztott utódok fajtatizta fésűsökkel való visszapárosítása a harmadik-negyedik generációnál már helyel-közzel eltüntette a sima fejű bekeresztezése okozta eltérésüket. (BORSOS, 2001)

A kecskeméti szívható keringő és a kőrösi keringő felhasználását mutatja a 13-14 kormánytoll, illetve a zsírmirigy hiánya mellett az emelt farok és a lógós szárny is. –

Gál Mihály nevéhez köthető az alföldi-kőrösi keringő bekeresztezése. Az első lépések a padlás belső terében kezdődtek, ezt alakította ki a galambok költőterének, ahol egy félegyházi sárga szíves hím költött a vörös színű alföldi-kőrösi tojóval. E keresztezéssel a helyi fésűs galamb lábait rövidítette meg. Mély állásúak lettek az utódok. Változott a fej formája is, teltebbek lettek a pofák és meredekebbé vált a homlokuk. Szélesedett a farok és a tartásuk is megváltozott. (BORSOS, 2001)

A kék szívesek színvonala sokáig nagyon alacsony volt Félegyházán. A cigány féle kékeknek elnevezett típusú galamboknak nagyobb és sarkosabb a feje a többi fésűs fejénél. A magasabb és széles homlok megtartva domborúságát, meredeken ívelődött, ugyanakkor a fej hosszúságát csak kis mértékben haladta meg a szélességét és csaknem lapos volt. Ennek a vérvonalnak az őseit Vakuja Ferenc tenyésztette ki még az 1950-es évek végén. Nevét mégis Bida József cigány kéményseprőről kapták, aki az ősök leszármazottaiból számos kiváló minőségű utódot nevelt. (BORSOS, 2001)

Szíves török galambok is felhasználhattak az évtizedek során. Ezek nagy, parlagi típusú galambok voltak nagy gömbölyű fejjel. Kicsit görbe csőrük kiszelektálása sok időt vett igénybe. Elejük elég nagy volt. A török galambok többsége gatyás volt, fejüket úgymond bóbíta díszítette. (BORSOS, 2001)

3.3 A fajta egykori neves tenyésztői

Barna Papp László

A földműves mester nélkül elképzelhetetlen volt a '70-es években Kiskunfélegyházán a galambpiac. A 60-as éve elejétől többször volt champion győztes vörös és kék szíves galambja. (I5; BORSOS, 2014)

Barta Gábor

Az asztalos mesternek átlagosan 10-12 pár költő galambja volt, csaknem hibátlan rajzú volt valamennyi. Állománya többségében sárga, vörös és kék szívesekből állt, kiegészülve néhány fekete rajzossal. Galambász kortársai elmondása szerint is madara megközelítette a tökéletes, az ideális galambot. Ezek közül több is volt a champion győztes, nem beszélve egy fekete szíves tojó galambjáról, mely több éven keresztül nyerte el ezt a megtiszteltető címet. Nevéhez fűződik a félegyházi fésűsök első külföldi bemutatása. (I5; BORSOS, 2014)

Gál Mihály

A galambászok között csak Tollas Misának hívták a fésűsök tenyésztőjét. A '80-es években különböző keresztezéseket végzett a fajtán, melyet mindig is titokban tartott a többi galambász elől. Ezen kísérleteivel a legjobb vörös szíves félegyháziakat sikerült kitenyésztenie, melyekhez hasonlót azóta sem látni. Miska a szerteágazó tenyésztői tudás mellett kitűnő üzleti érzékkel is rendelkezett. (I5; BORSOS, 2014)

Gál Sándor

A fésűsök jó szemű tenyésztője volt. Kedvelte és tartotta a simafejű félegyházi keringőket is. A fésűs galambok valamennyi színváltozatát tenyésztette korai haláláig. Állományának egyedei kiváló típusúak, de többségében rajzhibásak voltak. (I5; BORSOS, 2014)

Kardos Antal

Hentes és mészáros volt a szakmája. A sokrétű tevékenysége mellett szenvedélye maradt a félegyházi fésűsgalambok tenyésztése. A fésűsök zömét a kékek alkották, de 6-8 pár fekete és vörös szíves is költött a fészkekben. Sárga szívest az utóbbi 20 évben már nem tartott. Az egyszínű fésűsöket nem szívelte, nem is tenyésztette. Galambjainak nagy része közepes

minőségű volt, azonban akadt néhány kiváló egyed is, főként a kék és a fekete színűek között, melyek Móczár Lajos bácsitól és Tóth Gyurka bácsitól származtak. A 60-as évek elején Anti bácsi is, mint a legtöbb galambász, hogy kurtítsa madarai csőrét, bekeresztezte a komáromi bukót. Közel egy évtizedes keresztezési kísérlete azonban eredménytelenül végződött. (I5; BORSOS, 2014)

Katona Imre

Az 1960-as évek közepéig tenyésztette a kiskunfélegyházi keringő galambok minden színváltozatát. A sárgák voltak a kedvencei, de kiváló kék, fekete és vörös szíveseket is tenyésztett. Neki sikerült először a fésűsök csőrét oly módon kurtítani, hogy az idegen fajta bekeresztezése a legkisebb torzulást okozta e fajta küllemén.

Neki sikerült először a nagykőrösi rövidcsőrű kék szíves hím bekeresztezésével kitenyésztenie a Kiskunfélegyházán annyira áhított, de addig még nem létező fésűs galambot. (I5; BORSOS, 2014)

Móczár Lajos

A kiskunfélegyházi keringő galambok legsikeresebb és legismertebb tenyésztője Kiskunfélegyházán Móczár Lajos volt. Tenyészetét 7-8 pár költő galamb alkotta. Kedvencei sárga és vörös szívesek voltak, de tartott egy-egy pár kiváló minőségű kék és fekete szívest is. Szigorúan az előre kitűzött tenyésztési célok megvalósítását figyelembe véve szelektálta a fiatal galambokat. Még mielőtt megvásárolta a galambot, alaposan megvizsgálta. Galambjainál a szárnyaroktól a farok végéig nem volt több 20 cm-nél. Igényes volt a purzlikra, sokat adott a formájára a galambnak. Rosszallását hangoztatva bírálta azon galambászokat, akik meggondolatlanul komáromi bukó /topolyai/ galambokat keresztezték a helyi fésűsökkel a fajta csőrének rövidítése céljából. Ennek ellenére a Katona Imre által megkezdett csőr-kurtítást a fajtánál ő vitte tökélyre. Kortársai kiskunfélegyházi keringő galambok mester tenyésztőjének tartották az asztalos mestert. (I5; BORSOS, 2014)

Potyész Lajos

A kiskunfélegyházi keringők valamennyi színváltozatát sikeresen tenyésztette. A nagyfésűjű fekete szívesek kitenyésztéséről volt nevezetes, melyről tanúskodik, hogy Lipcsében a fajta

nemzetközi sikerének első lépésekor nagysikert aratott fésűsök között négy fekete szívese szerepelt. (I5; BORSOS, 2014)

Solymosi József

A hatvanas évek végétől kiváló kék (cigány vérvonal) és sárga és vörös szíves állománya volt, a fekete szívesei közül több is volt kiváló minőségű, de többségük csak megközelítette az előbbi színváltozatok minőségét. (I5; BORSOS, 2014)

Szabó István

A helyi kereskedőnek 1975-ig megszámlálhatatlan mennyiségű galambja volt. Galambállományának zömét rajzos és egyszínű kiskunfélegyházi fésűsök alkották, melyek közül a fehérek minősége kimagasló volt. A sárga szívesbe bekeresztelte a sárga rajzos komáromi bukót, azonban ez a próbálkozása nem volt teljesen sikeres. (I5; BORSOS, 2014)

Tábi László

Sárga és vörös szívesek neves tenyésztője volt, valamint akadt néhány fekete és kék színű madár is kiváló minőségben. (I5; BORSOS, 2014)

Tóth György

A fajta mind a négy színváltozatát kimagasló színvonalon tenyésztette. A nagyfejű fekete szívesek és az ugyancsak nagy fejjel megáldott úgynevezett cigány vérvonalú kék szívesek neves tenyésztője volt. A sárga és vörös szíveseinek minősége sem maradt el az előző színváltozatok minőségétől a cipész mesternek. (I5; BORSOS, 2014)

Vakuja Ferenc

A Kiskunfélegyházi keringő esetében beszélhetünk egy vérvonalról, ezeket a kékeket már úgy nevezték, hogy a cigány féle kékek utódai. Holott az öreg kékeket Vakuja Feri bácsi tenyésztette ki, melynek nem szabadna feledésbe merülnie. (I5; BORSOS 2014)

4 A fajta hivatalos elismerése után

Mivel a galambászok a legjobb minőségű madaraikat szokták kiállításokon bemutatni, így egy általános kép alakulhat ki bennünk a fésűs állományokról a kiállítási beszámolók nyomán követésével.

SZŰCS (1960) szerint az 1960-as év Nemzetközi Kiállításán a magyar galambtenyésztés gyöngyszemei, szép kollekciókkal bizonyították e fajta nagy múltját és a gondos tenyésztői munkát. Érdekes, hogy a fajta nemzetközi áttörését megelőzően már számos tenyésztővel rendelkezett külföldön, melyet bizonyít a közel 40 cseh, 50 német, 20 jugoszláv és 10 osztrák kiállító a 61 magyar képviselő mellett. 1968-ban a Nemzetközi Kiállításon a fajta nagy sikert aratott Lipcsében, több mint 30 ketrecet népesített be (TÖRÖK, 1968).

Békéscsabán megrendezték a városok közötti kiállítást 1969-ben, ahol a kiskunfélegyházi keringők csak kék színben szerepeltek. Ideje lenne növelni az állományt és minden színváltozatban tartani őket az ország ezen területén is (SZŰCS, 1969).

Az 1970-es években is még kontyos keringőknek nevezett kiskunfélegyházi keringő az otthoni kiállításon nagy tetszést arattak a látogatók körében. Ezt nem más bizonyítja, mint hogy 4 kiállító tenyésztő kapta meg a kiváló oklevelet. (NAGY, 1970)

1972-ben a lipcsei Nemzeti Kiállításon, 24 remek kiskunfélegyházit lehetett látni, melyhez fogható Magyarországon sem igen volt akkoriban (TÖRÖK, 1993).

Az 1975-ös müncheni galambkiállítás magyar kitenyésztésű, de német kiállító tulajdonában lévő kollekcióit értékelte. „A hódító útján sikerrel előrehaladó kiskunfélegyházi keringőt a 37 szívhátú példány, minden elfogadott színben képviselte. A testarányaikban és a testtartásban nagyon kiegyenlített állatok rajza is alig hagyott kifogásolnivalót, szín tekintetében pedig csak a legjobb mondható el róluk. Utóbbi vonatkozásban csak a vörösök között ritkán még előforduló fénytelen, kékes árnyalatú vagy a pajzsok színénél világosabb farokfedő- és kormánytollak kifogásolhatók. Kívánni valót hagy még hátra jó néhány példánynál a fésű tűzési magassága dőlése és a kontyvégek tollrözsáinak korrektsége. Bár a csőrök hossza legtöbbször megfelelő, felépítésükben nem elég egységesek. Külön dicséretet érdemel a kiváló, egységes fejrajz, amelynek tekintetében itthon mi nagyon elnézők vagyunk. (SZŰCS, 1975)

Az 1980-as évek közepén a fajta a kiállításokon a megszokott színvonalon szerepelt, azonban az utóbbi időben ez nem emelkedett, ami azonban a fajtától elvárható volna. Sok a rajz-, de

főképp fésűhibás galambok, valamint gyakori még a csőr szürkés pigmentáltsága. A színvonal visszamaradásának oka valószínűleg az ésszerűtlen export, mely a legjobb madarakat vitte el tenyésztőinktől ebben az időben. (KOMÁROMY, 1985)

HUSZÁR (1989) közlése szerint az 1989-es országos kiállításon 60 fésűs egyedeket mutattak be, mely a korábbi évek átlagának felel meg. A minőség, ápoltság, felkészítettség igen jó volt. A fajtaklub létjogosultságát és érettségét bizonyítja, hogy 37 db szíves galamb lett kiállítva a tagok által, melyből 14 kiváló galamb került ki. Megjegyezte, hogy sajnálatos módon az egyszínűek minősége jóval elmaradt a kiállított szívhátúakhoz képest. Kiemelte, hogy az egyszínűek és a szívhátúak között óriási eltérés mutatkozik a testnagyság, felépítés, fej, csőr, fésűállás vonatkozásában. Nagyon sokat kell a tenyésztőknek dolgozni, hogy az egyszínű változat megközelítse a szívhátúakat.

Zalaegerszeg városában 2 éve még egyetlen kiskunfélegyházi példányt sem lehetett látni a kiállításon, 1990-ben azonban az ország ezen területére is megérkezett az annyira kedvelt galambfajtánk . 28 db galambot állítottak ki a tenyésztők, melyből 4 lett kiváló. A minőség még hagy maga után kívánnivalót, de nem rossz kezdésnek (CZEGLÉDY, 1990).

5 A Kiskunfélegyházi Keringő Galambokat Tenyésztők Fajtaklubja

Kiskunfélegyházán 1981. január 25-én alakult meg a fajtaklub, Kiskunfélegyházi Keringő Galambokat Tenyésztők Fajtaklubja néven, melynek taglétszáma ekkor még csak 19 volt és a fésűs változat tenyésztőit jelentette. 1985-ben azonban kibővül a simafejű keringők tenyésztőivel is. A klub titkárának Borbás Lászlót választották, melyet méltán érdemelt ki, több éves munkájával, melyet a klub megalapításának szentelt. (I2)

A klub azzal a céllal alakult, hogy összefogja és egységesítse a fajta tenyésztőit és munkájukat. Mindehhez szükség volt a hivatalos (a Szövetség által is elfogadott, aláírt) fajtaleírás elkészítésére a Fajtaklub keretein belül. Ennek első megjelenő formáját a Galambjaink című folyóirat 1985. júniusi számában lehetett olvasni

A fajtaklub 1982 januárjában rendezte meg első kiállítását, mely csak példát statuálva, kezdetét jelentette minden év galambkiállításának Kiskunfélegyházán, melyek elsődleges célja a tenyésztők egész éves munkájának, eredményeinek bemutatása (NAGY, 2009). A tenyésztői csoportot előbb titkári, majd elnöki beosztásban vezető tenyésztők névsorát az 1. táblázat mutatja be.

1. táblázat: A Fajtaklub vezetői megalakulásától napjainkig

<i>titkárként</i>	
1981-1987	Borbás László
1988-1991	Huszár József
1991-1994	Borsos Imre
<i>elnökként</i>	
1994-1996	Becz Sándor
1996-1999	Borsos Imre
1999-2009	Kanalas János
2009-	Cserna János

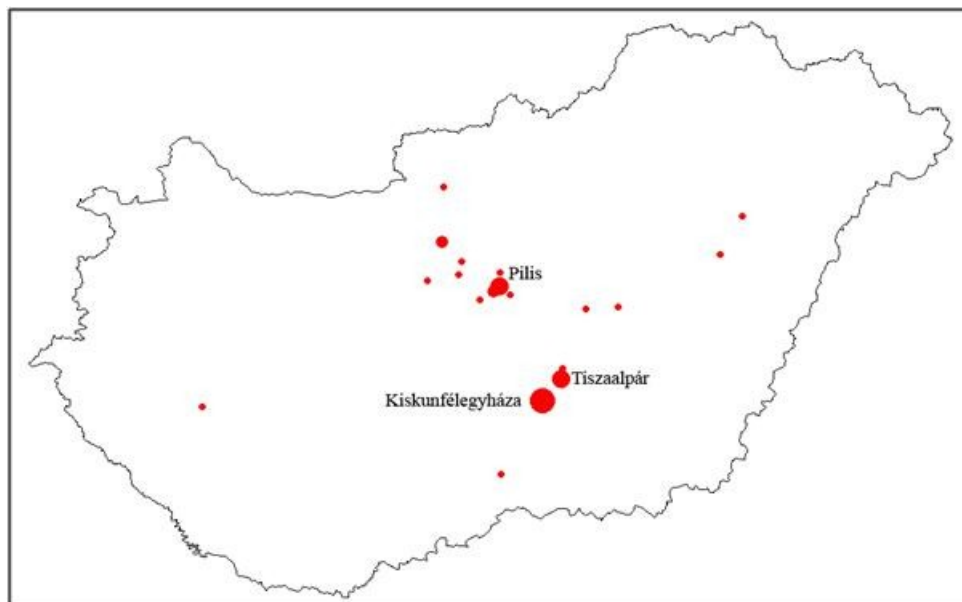
A klub megalakulásának sikerét a következő adatok bizonyítják, mely a megalakulása előtt és után megrendezett kiállítások katalógusai alapján lett feldolgozva: A Kiskunfélegyházi 43. sz. Galambtenyésztők Egyesülete által megrendezett 1979-es és 1981-es kiállításon csupán 59 galambot állatott ki 7-10 tenyésztő. Majd ezt követően, 1981. január 25-én megalakult a Fajtaklub. A fellendülés szemmel látható volt, mely már az első Fajtaklub Kiállítás alkalmával

is tapasztalható volt 1983-ban, mikor is duplájára nőtt a kiállított egyedek száma (5. kép) (BORSOS, 2014). A siker a továbbiakban is folytatódott.

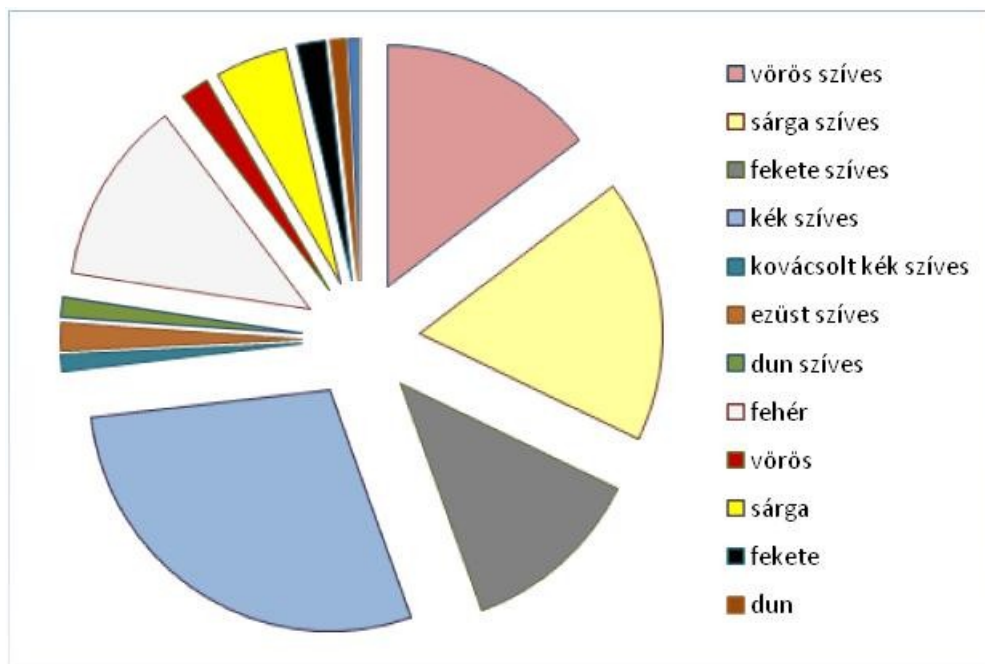
5. kép: Sárga szíves tojó az 1983-as kiállításról (Fotó: Fajtaklub archívum)

A Fajtaklub jelenlegi helyzetének bemutatására a 2014-es tagnévsor alapján elkészítettem egy térképet, szemléltetve a tagok országos megoszlását (6. kép). A tenyésztők földrajzi elhelyezkedése három városra összpontosul, melyből kettőt a fajta hazájának tekintünk (Kiskunfélegyháza és Tiszaalpár). Ezen kívül jelentős tenyésztő tartózkodik Pilisen és környékén.

6. kép: A Fajtaklub tagjainak területi megoszlása

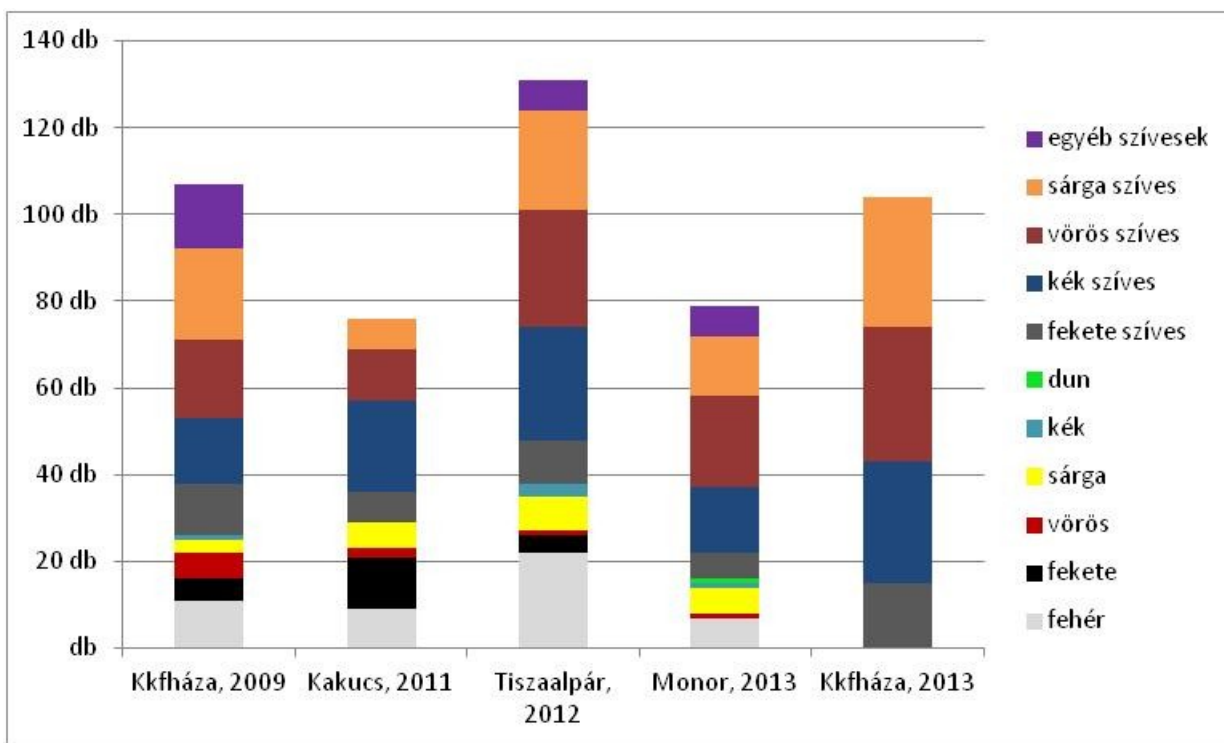
A 2014. év elején elvégeztem egy kérdőíves felmérést a klub tagjai között, mellyel a szervezett keretek között tenyésztett állományok helyzetét szerettem volna megvizsgálni. A tagokkal egy adatlapot töltöttem ki, melyen fel kellett tüntetniük, hogy az egyes színváltozatból hány egyeddel rendelkeznek. A 36 közül 29 tenyésztő juttatta vissza a kitöltött kérdőívet, amely 80%-os feldolgozást jelent. Ez alapján a következő diagramokat tudtam elkészíteni. A kérdőívek alapján átlagosan 23 költőpárról beszélhetünk a Fajtaklub tagjainak esetében.

1. ábra: A regisztrált állomány színek szerinti megoszlása

A Fajtaklub tenyésztői között a szíves változatok dominálnak (1. ábra). Míg a vörös, sárga és fekete szíves közel azonos számban vannak jelen, addig a kék szívesek kimagaslóan vezetnek a fajta legkedveltebb színváltozatát. Az alapszíneken kívül vannak próbálkozások mind a szívesek, mind pedig az egyszínűek esetében újabb színváltozatok kitenyésztésére, mint pl.: kovácsolt kék, dun és ezüst változatok, viszont még sok munka vár a tenyésztőkre, ha kiváló eredménnyel szeretnének az egyes eseményeken szerepelni velük. Nem csak minőségük, de számuk sem jelentős még.

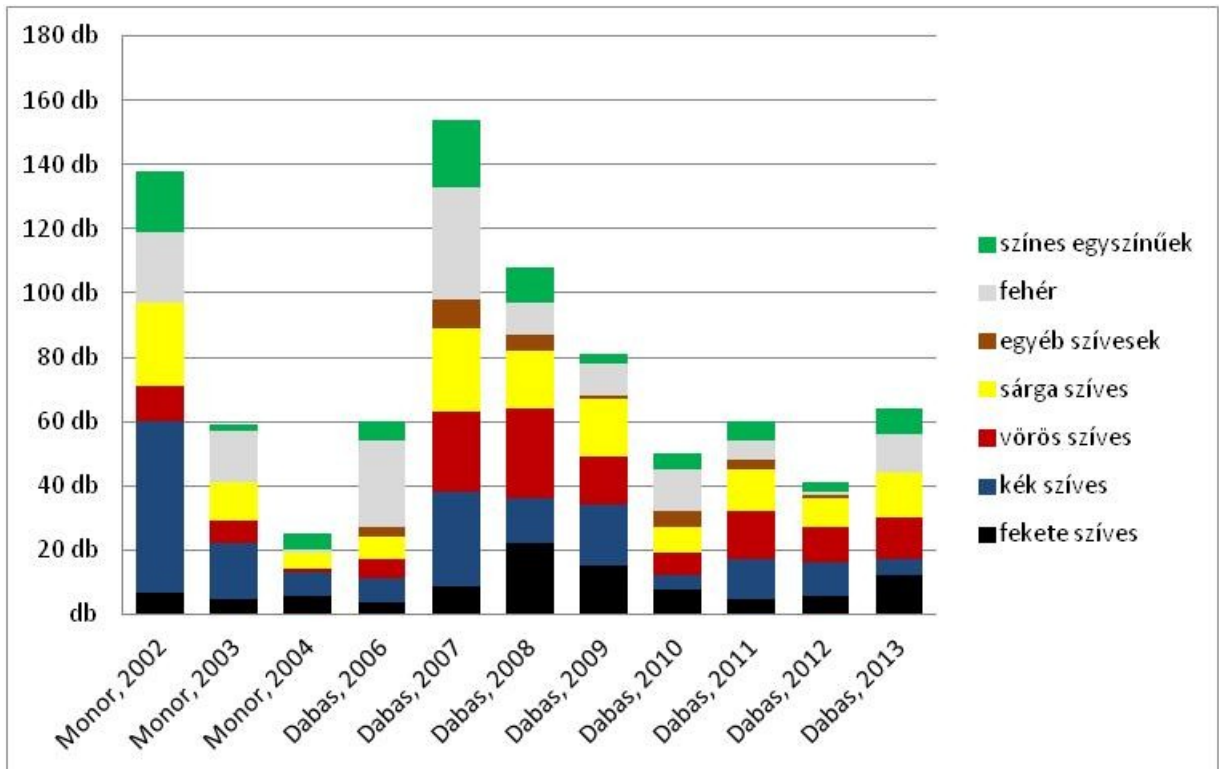
A klub lehetővé teszi évek óta, hogy a fajta rendszeresen megjelenjen különböző helyeken a kiállítások alkalmával. Éveken keresztül a Nemzeti Kiállítások keretében szervezték ezeket a kiállításokat. A Fajtaklub 2009-től rendezi külön kiállításait, a bemutatott egyedek megoszlását a 2. ábra szemlélteti. Jól megfigyelhető a fajta népszerűsítése, hiszen a kiállítások nem csupán egyetlen helyszínre összpontosulnak, hanem az ország több pontján is megjelennek, mint pl. Kiskunfélegyháza, Tiszaalpár, Monor, Kakucs.

2. ábra: a 2009 és 2013 közötti Fajtaklub kiállításokon bemutatott madarak színek szerinti megoszlása

A kiállított galambok száma, a kiskunfélegyházi és a tiszalpári kiállítások esetében magasabb volt, mely magyarázható azzal természetesen, hogy ez a fajta „otthona”. Ha pedig a színmegoszlást figyeljük meg, akkor szemmel látható a szívesek uralma, ahogy azt a korábbi felmérésem is mutatta (1. és 2. ábra). A 2013-as kiskunfélegyházi kiállításon egyszínű változatot csak kis egyszámúban mutattak be. A szívesek közül a kék, vörös és sárga változat viszonylag kiegyenlítősen szerepel a kiállítások alkalmával, legalábbis a számbeli megjelenésükre illetően. Az egyszínűek közül a fehéreket érdemes megemlítenünk, a többi esetében ugyanis nem beszélhetünk jelentős kiállítási állományról.

A fajtaklub tagjai ezenkívül rendszeres résztvevői az országos kiállításoknak is (3. ábra). Országos viszonylatban is megvizsgálhatjuk a fajta helyzetét, kiállításokon való szereplését.

3. ábra: A 2002 és 2013 között Nemzeti Kiállításokon bemutatott madarak színek szerinti megoszlása

7. kép: Fehér kiskunfélegyházi keringő. Fotó: Kanalas János

Az országos kiállítások 2002-2013 közötti adatait dolgoztam fel, ennek eredményeit mutatja a 3. ábra. A korábbiakhoz hasonlóan vizsgáltam a létszám és a színváltozat megoszlását. Ahogy eddig is, tekintsük meg külön a szíveseket és az egyszínűeket. Az előbbieket esetében a kékek szerepetek a legjobban és legnagyobb számban, az utóbbi években azonban visszaesés figyelhető meg. A feketék és vörösek elég változó utat járnak be, ezzel ellentétben a sárga szívesek sokkal stabilabb lábakon kezdenek állni. Ne feledkezzünk meg az egyszínűekről sem, melyek esetében változás nincs, abban az értelemben, hogy a fehéreket említhetjük csak, melyek ugyan csak ingadozóak.

A 2000-es otthoni kiállításán a fajtának 165 db egyed lett bemutatva, melyek közül a kék és a vörös szívesek domináltak. Az egyszínűekből még mindig a fehér (7. kép) vezet torony magasan a tenyésztők körében (PÁNGYÁNSZKI, 2000).

2003-ban a Nemzeti kiállításon a fajta megmutatta a szenzációs felemelkedését a magyar galambászat színpadán is. 139 galambból a 60db kék szíves, 25 sárga szíves és 32 fekete és vörös szíves állt ketrecben, valamint 22 db fehér egyszínűvel kiegészülve. A fehérekre jellemző volt a jó alak, szélesek és kellően hosszúak voltak, jó körfésű és megnyerő külső. Csőr tömör és jól tűzött, bár némelyik esetében már igencsak rövid. Kékek voltak a legkedveltebbek, ami általában is jellemző a tenyésztők körében. Minőségükben is

domináltak. Telthomlokú fej, széles fésű, jó alak, szín és rajz jellemezte a csoportot. Néhány esetben a színes fésűtollak lazasága volt elmondható. A kevés vörös szívesek közül is csak némelyek voltak meggyőzőek. Sárga szívesek tipikus képviselői voltak jelen. A magyar tenyésztők e színváltozat esetében valamivel kisebb testű és mélyebb állású típust részesítenek előnyben. (DE KOSTER, 2003)

2005-ben a kiállítások alapján elmondható a fajta esetében, hogy az utóbbi években a fehér egyszínű galambok kiugróan feljavultak és a minőségük megközelítette a kék szívesek minőségét.

A kék rajzosokat és a fehér egyszínűeket a minőségi sorrendben a sárga, vörös és fekete szívesek követik, majd az egyéb egyszínűek. Leggyakrabban előforduló hiba volt, hogy a példányok feje nem megfelelő nagyságú, mert a homlok alacsony vagy pedig keskeny, s több galambnál az arcél nem ívelődik. Előfordul, hogy a fésű nem egységesen félkör alakú és enyhén hátra dűlő, hanem a galamb tarkóján túlzottan magasán van tűzve. A fésű és a lefutó láncok tollazata is gyakran rendezetlen és nem elég dús. Fontos, hogy a fésűláncok végei elfogyva fussanak be a nyak tollazatába, ne pedig hirtelen megszakadva érjenek véget. Volt rá példa, hogy a nyak nem rövid, hanem középhosszú, mely azt eredményezi, hogy a sörény túlzottan ívelődik. (BORSOS, 2005)

2007-ben a balmazújvárosi kiállításon 61 db galambot mutattak be. Röviden összefoglalva a színváltozatok minőségét, a következők mondhatók el:

A fekete szívesek az utóbbi évek legjobb kollekcója volt bemutatva. Az utóbbi időben mind egyed számban, mind minőségben eddig a többi mögött állt, a kiállítás alapján azonban feljövőben van. A sárga szívesek esetében sokat javult a fésű tűzése és nem lógnak a csőrök, a vörös szívesek színén azonban még van mit javítani. A kék szívesek minősége nem romlott a korábbi évekhez képest, ami megnyugtató a színváltozat számára. Az egyszínűek esetében a vörös és sárga egyszínű jó alakkal és mérettel rendelkeznek. A fehér színváltozat mintha megtorpanni látszana, az utóbbi évek leggyengébb kollekcója volt itt látható. Kék ezüst: A színt illetően még van min dolgozni, de a minőségük jobb, mint amivel a színváltozatot Németországban elismertették. (KANALAS, 2007)

Az Fajta Európa kiállítást 2009-ben Debrecenben rendezték. A fajtaról általánosan elmondható ezen a kiállításon, hogy elnémetesedett. A magyar tenyésztők rájöttek, hogy a németországi galambokból egyes jó tulajdonságokat át lehetne emelni a magyar

állományokba. Ez komoly szakmai hozzáértést és szelekciót igényel és nem kevés időt is. A fehér kiállított egyedeket elnézve a színváltozat esetében korábban már megfigyelhető megtorpanás ismét megfigyelhető volt. Vannak azonban ígéretes és szép egyedek, amelyek miatt nem kell aggódnunk.

A 2009-es dabasi Fajtaklub kiállításon 108 db Kiskunfélegyházi keringő szerepelt. A rajzos félegyháziak közül a kékek fehérhez hasonlóan a kedveltség és minőség tekintetében is visszaesett. Sárga szívesek a legkiegyensúlyozottabb képet mutatják ebben az évben. Jövője is ígéretesnek látszik, ugyanis elég sok tenyésztő rendelkezik kiváló minőségű állatokkal, amiktől további fejlődést várhatunk (rövidebb test és magasabban tűzött fésű). A Vörös szívesekkel hosszú idő óta nincs gond velük, széles tenyésztői bázissal rendelkezik a sárgához hasonlóan. Nagy örömünkre szolgál, hogy divat lett a fekete rajzos színváltozat is, köszönhetően Galba Tamásnak és Fülöp Sándornak. A minőség pedig folyamatosan javul.

Amíg a bajban lévő szín és rajzváltozatokból kerülnek ki a fajtagyőztesek, addig nem kell aggódni a fajta jövője miatt. Általában azokkal a szín és rajzváltozatokkal szokott gond lenni, amelyek genetikai bázisa keskeny. (KANALAS, 2009)

6 A fajta nemzetközi helyzete

A kiskunfélegyházi keringő esetében a nemzetközi áttörésről egy konkrét kiállítás kapcsán beszélhetünk, mely nem más, mint az 1963-ban Lipcsében, a Német Demokratikus Köztársaságban megrendezett INTERTAU nemzetközi kiállítás. A magyar szövetség a már szokásos 200 galambbal készült. Az illetékesek úgy döntöttek, hogy speciális magyar fajták kerülhetnek a nemzeti volierekbe. A döntés ez esetben jellegzetes magyar fajtánkra, a kiskunfélegyházi keringő szíves rajzú változataira esett, amelyekről az is tudott volt, hogy az ország határain kívül még ismeretlenek voltak. A félegyházi egyesületből Bartha Gábor, Móczár Lajos és Potyesz Lajos sebtében összeválogatott egy olyan kiállítási csapatot, akiket a láthatunk, amely Lipcsében méltóan képviselte a fajtát és kitenyésztésének szűkebb hazáját, Kiskunfélegyházát (8. kép). A választás sikeres volt. A röpdében a legjobb kiskunfélegyházi tenyésztők 12 legjobb példánya szerepelt fekete-, vörös-, sárga- és kékszívesben, olyan sikerrel, amely nemzetközi visszhangja eredményeként a külföldi tenyésztők érdeklődése is egyre nagyobb lett a fajta felé, amit már a következő évben mutatkozó kereslet, illetve az NDK tenyésztőinek a lipcsei nagy kiállításokon évről évre bemutatott kiskunfélegyházi keringő példányszáma is igazolt. (SZŰCS, 1990)

8. kép: Félegyházi galambtenyésztők az 1963-as lipcsei INTERTAU kiállításon (Forrás: ENDRE, 1996)

Az 1960-as években több neves nyugati és keleti német tenyésztő kezdte a fajta népszerűsítését, tenyésztését és kiállítását az országhatáron kívül. Nem volt könnyű dolguk, ugyanis az itthon jól költő jól költő és nevelő madár északi, csapadékosabb-párásabb területen

nehezen akklimatizálódik (BATTA, 1967). A külföldi népszerűsége egyre nagyobb a fajtának, s van olyan német tenyésztő, aki 60-nál is nagyobb állománnyal rendelkezik. (SZŰCS, 1969) A fajta különösen népszerű Németországban, exportálása is ide történt legelőször, majd lassan egész világszerte elterjedt (POSTA-KANALAS, 2010).

SZŰCS (1975) megfogalmazása szerint nemzetközi elterjedést nehezítette, hogy a külföldi bírálók a fajtaleírást részletesen nem ismerik. Csak Németországban és Magyarországon beszélhetünk pontos szakmai bírálatról. Kisebb eltérésekkel ugyan, de a legjobb galambokat mindkét ország megfelelően értékeli. Minden más országban csak a színt, egy korrekt rajzolatot és talán egy jó fésűt néznek. A test, a fej és csőr szinte egyáltalán nincs értékelve. Fontos, hogy annak ellenére, hogy a fajta szükségszerűen ki van téve a szélesedő látókörnök és a változó szemléletmódnak, mely a nagyvilágba való kilépésével együtt járt, nem szabad elveszítenie a döntő és formáló jegyeit, illetve értékeit. Az összbenyomás, a harmónia rendkívül fontos. (JUNGNICKEL, 2000)

Nyugat- Európában rendkívül gyorsan elterjedő fajta, legkedveltebb leginkább Nyugat-Németországban. A Félegyházi keringőről a német szaksajtóban többször közölt, sőt a szakkönyvekbe is bekerült sok hiba lassanként feledésbe merül. A kezdeti bukdácsolásról nem ők tehetek, hanem azok a magyar „szakértők”, akik bizonyára nem egészen véletlenül adtak az első érdeklődőknek hibás információkat, sőt a fajtához nem is tartozó galambokat. Nagy kár volt egy világjárásba induló fajta útjába, már az induláskor buktatókat helyezni. (SZŰCS, 1975)

Az 1970-ben tartott nemzetközi kiállításon néhány kiskunfélegyházi keringő is ketrecben állt, de korántsem keltett akkora feltűnést, mint az 1963-as INTERTAU-n. Ekkor már az NSZK-beli tenyésztők is megismerték, sőt elég igen jó minőségű példányokkal ezen a kiállításon is szerepeltették. A kiállítók egyik Michael Szekan, a Félegyházi keringők legjobb NSZK-beli tenyésztője. (SZŰCS, 1976)

Az ekkori fajta példányairól néhány gondolat: szép rajzúak, szelídek és jól neveltek.

Az 1970-es évek közepére az NDK és NSZK területén a fajta képviselői nemcsak a lábukat vetették meg, hanem kiváló szakértők irányításával biztos talajon állnak. Hogy egy párat említsek, Helmut Scheide , Osnabrück, Michael Szekan, Wyk auf Föhr és nem utolsó sorban Wilhelm Freising voltak az első tenyésztők, akik a legjobb minőségű tenyésztői munkát

végezték az NSZK-ban. Elkötelezett és nagy szaktudásuknak köszönhetően ma szebb és tisztább tenyészállomány áll rendelkezésükre. (SZÚCS, 1875)

A német egyedek esetében a fekete szívesek remek lakk színét vitatni nem lehet, azonban kiemelkedően szép színű vörössel ritkán lehet találkozni. Egy dolgot viszont nem tagadhatunk, a madarak felkészítésére bizony sok időt szentelnek, mely a kiállítások esetében rendkívül fontos és döntő lehet.

A német állományok minősége 2003 óta stagnálni látszik. A kiállításon ugyan a sárga szíves és vörös szíves galambok a magyar színvonalat hozták, a fekete esetében viszont a fej és lábak esetében sajnos rossz tenyésztői munkáról beszélhetünk. A kék szívesek az utóbbi időben rengeteget javultak, az eredményeik azonban nem fejlődtek. A homlok, az alak és az állás javítása még komoly feladat lehet ezen színváltozatnál. (KANALAS, 2009)

Már az 1970-es években beszélhetünk kiállított egyedekről Oroszországban. Az 1974/75-ös kiállítási idényben a moszkvai kiállításon bemutatott példányok helyi tenyésztőktől származtak, nálunk még el nem ismert színváltozatokban. A magyar egyedeket igen szép színű és szabályos rajzú kékek és vörösek képviselték. (ROHRINGER, 1975)

Az Egyesült Államok vonatkozásában pár évvel korábban már lehetett a kiskunfélegyházi keringőről olvasni. Tóth Sándor tapasztalatszerző útjának egyik állomása egy tenyésztelep volt, melynek neve „Antik-galamb Tenyésztelep” névre hallgatott. A telepen 380 fajtából álló állomány van jelen, mely kimondva is rettentő sok. 50évnél is több ideje szenvedélyes galambtenyésztő. Célja, hogy a világ minden tájáról igyekszik összegyűjteni azokat a fajtákat, amelyek ritkaságnak számítanak, vagy kipusztuló félben vannak. A 380 fajtát nehéz lenne felsorolni, de számunka a legfontosabb, hogy a Kiskunfélegyházi keringő is büszkén foglal helyet a különleges gyűjteményben. (TÓTH, 1977)

A II. világháború ideje alatt sokáig nem lehetett a fajtáról hallani, majd az 1960-as évek végén Hulcza L., majd nem sokkal később Scneide H. is cikket ír róluk, képekkel is illusztrálva azt. Az 1990-es évektől pedig a Kelet-Európai Galambfajtákat Tenyésztők Egyesületének negyedévente megjelenő Veranszeitung újságjában majd minden alkalommal jelennek meg cikkek, képek, rajzok a fajtáról. 1920-ban megalapították a Délkelet- Európai Keringőgalambokat Tenyésztők Egyesületét, mely felkarolta, pártfogolta, s népszerűségük megnövekedett. A kiállításokon több mint 100 képviselőjükkel jelennek meg tenyésztőik. Az

Egyesület több mint 70 tenyésztővel rendelkezik, melynek 15%-a magyar tag. A hazai tenyésztők nagyra értékelik az fajta sikereit Németországban a többi konkurens galambfajtaival szemben, s tudják, ha a németek körében nagy népszerűsége tesz szert, akkor a világsiker felé vezető út is könnyebb lesz majd (BATTA, 1989).

A Fajtaklub lehetővé teszi a fajta részvételeit a jelesebb külföldi galambkiállításokon is. A klub szoros együttműködése a 2006-ban megalakult Kiskunfélegyházi Keringőgalambot Tenyésztők Európa Klubjával, elősegíti a fajta nemzetközi megismertetését és népszerűsítését (I3). Az Európa Klub létrehozásának célja az oly sokszor említett népszerűsítés, valamint a tenyésztők összefogása ezen országokban. A klub részéről első lépés volt a fajta nevének tisztázása, ugyanis annak ellenére, hogy ahány ország, annyi fordítás létezett már (pl. Nyugat-Európában Felegyhazaer Tumbler, vagy egyszerűen csak Fely), s akkori döntés alapján a Kiskunfélegyhaza Tumbler volt a fajta helyes elnevezése, melyet már tudjuk, hogy újratárgyaltak (POSTA-KANALAS, 2010).

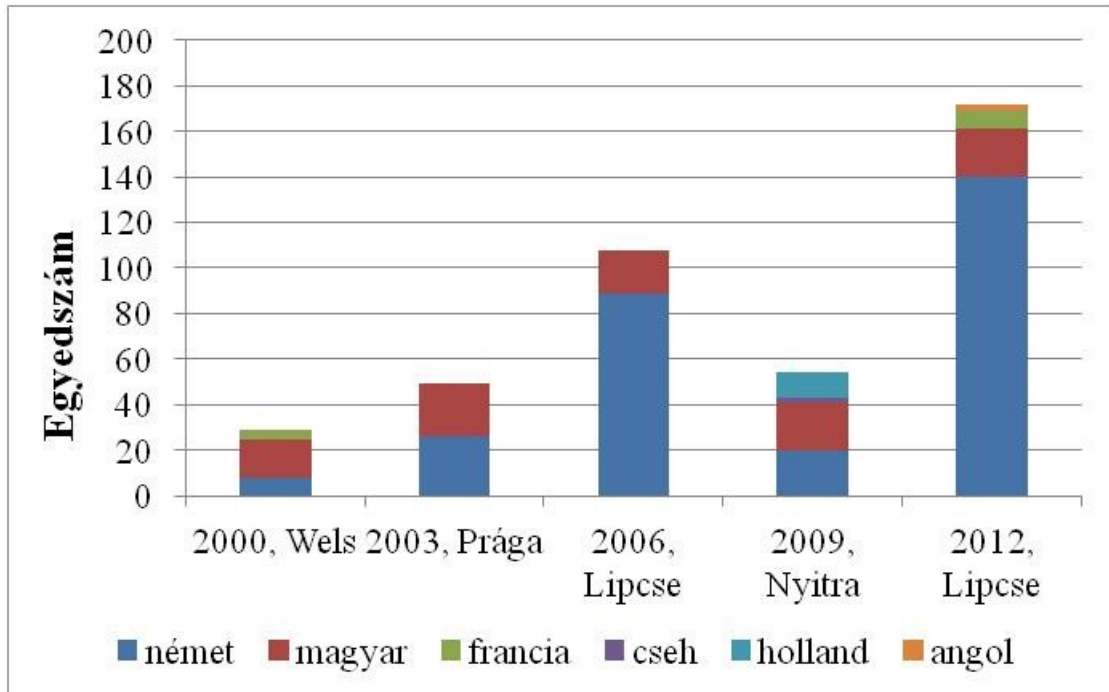
Az Európa Klub évenként rendez találkozót, valamint 3 évente kiállítást. 2011-es találkozón hozták meg a döntést arról, hogy egységesen csupán egyetlen fajtaleírást fogadnak el ezentúl a kiállításokon, ami nem más, mint a Kiskunfélegyházi keringő fajtaklub által meghatározott standard.

A fajta nemzetközi helyzetének vizsgálatát a 2000-2012 között megrendezett Európa kiállítások feldolgozásával végeztem. A kiállítási katalógusok segítségével adatokat gyűjtöttem a kiállított egyedszámokra vonatkozóan színváltozatonkénti bontásban, illetve a kiállítók nemzetiségét meghatározva.

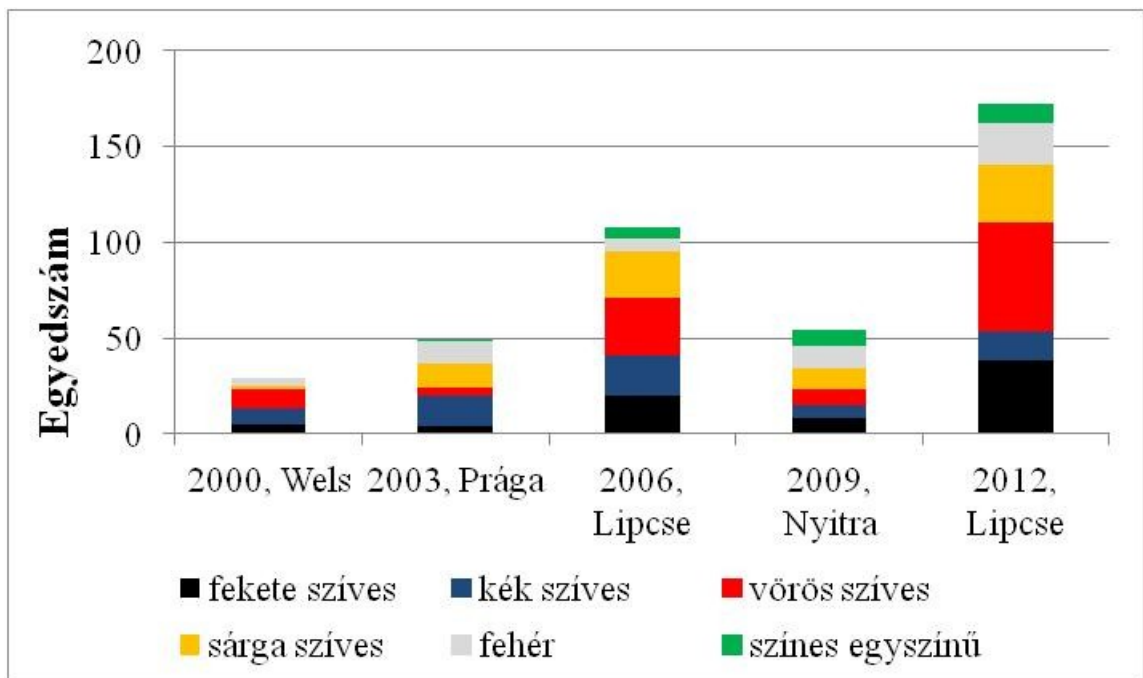
A 4. ábra alapján megállapítható, hogy a kiállításokon részt vevő országok Magyarország, Németország, Franciaország, Csehország, Hollandia és Anglia. A kiállítók meghatározóan magyarok és németek, a többi ország jelenleg nem rendelkezik számottevő résztvevővel.

A magyar kiállítók stabil létszámmal vesznek részt évek óta az európai megmérettetésen, mely a fajtát tekintve mindenképpen jó hír, hiszen biztos és aktív tenyésztési munkára vall hazánkban.

A németek esetében egyre kedveltebb a fajta, a tenyésztők száma folyamatosan növekszik. A helyi kiállításokon láthatóan kiugróan magas a résztvevők létszáma, de a hazaihoz hasonlóan, a németek is biztos tenyésztői körrel rendelkeznek.

4. ábra: Az Európa Kiállításokon bemutatott egyedek országok szerinti megoszlása

5. ábra: Az Európa Kiállításokon bemutatott egyedek színváltozatok szerinti megoszlása

A rajzos változat Európa viszonylatban tekintve is kedveltebb mint az egyszínűek, melyek közül a fehérek a legnépszerűbbek, s számuk is stabilnak mondható. A rajzosok közül a korábbi években a kékek voltak elterjedtebbek, az évek során azonban a többi változat is feljövőben van. A fekete és vörös szívesek egyre kedveltebbek és egyre jobb állománnyal rendelkeznek. (5. ábra)

A kiskunfélegyházi keringő folyamatosan hódítja meg az újabb és újabb országokat, s terjed el a világ minden pontjára, az utóbbi kiállításokat tekintve is.

A fajta elnevezése nem csak hazánkban, de külföldön is megosztott volt, ugyanis több formával is találkozhattunk. Úgy tűnik, hogy az Európa Klubnak köszönhetően ez a probléma is megoldódott, ugyanis 2014 szeptemberében tartott egerszalóki találkozón a fajta helyes megnevezésének a Kiskunfelegyházer Tümmmler-t fogadták el. (POSTA, 2014)

7 Következtetések

A fajta kialakulásában döntő szerepe volt a helyi fésűs keringőknek, a törökök által hozott ázsiai keringőknek, illetve a komáromi bukó (topolyai) és az alföldi-kőrösi keringő egybeolvadásának.

Nemzetközi áttörését az 1963-as Lipcsei INTERTAU kiállítás jelentette, mely az első lépcsőfok volt napjainkig tartó sikeréhez. Legkedveltebb a németek körében, de Oroszország, Amerika és Kelet-Európa is rendelkezik jelentősebb állománnyal.

A hazai szervezett körülmények közötti állományokban és a kiállításokon egyaránt a szívhátú színváltozat a népszerű, míg az egyszínűek közül a fehér emelkedik ki.

Az Európa Kiállítások eredményei alapján Európában Magyarországon és Németországon kívül nem rendelkeznek jelentősebb kiállítási állománnyal. A színváltozatok között a rajzos változat a kedveltebb.

8 Összefoglalás

A háziiasítás, ezen belül pedig a galamb háziállattá szelídítése 4000-6000 éve kezdődött el. A galamb szent állatként volt jelen évszázadokon keresztül, kultusza egész Európát bejárta már az időszámításunk előtti időben.

A mi jellegzetes fajtánk a keringők csoportjába tartozik, ezek terjedtek el a legjobban. A galamb egy könnyen és jól alakítható faj, mely folyamatosan ki van téve az emberi ízlés igényeinek. Tartásuk célja a 18-19. századig a hírközlés és étkezés volt, napjainkban azonban leginkább hobbi- és haszonállatként tartják őket. Szerepük azonban ennél sokkal több. Magyar galambfajtáink több mint 400 éves múlttal rendelkeznek. A Magyar Országgyűlés nemzeti kinccsé nyilvánította a régi hazai állatfajtákat, melyek között dolgozatom alanya is, a kiskunfélegyházi keringő is szerepel.

A kiskunfélegyházi keringő fajta eredete, kialakulásának története a mai napig nem tisztázott. Írásos emlékek alig léteznek róla, azok is az utóbbi néhány évtizedből. Dolgozatom első számú feladata a rendelkezésre álló irodalmak összegyűjtése.

A fajta a nevét, születésének városáról, Kiskunfélegyházáról kapta. A tenyésztés folyamata a török megszállás idejéből származik, amikor is a magukkal hozott ázsiai keringőt bekeresztették a helyi fésűs galambokba. Akkoriban még nem volt egységes a tenyésztés és a szelektálás, városonként más és más keringőfajták alakultak ki az eltérő igényeknek megfelelően.

A kiskunfélegyházi keringőnek fésűs és simafejű változata lett kitenyésztve, ezek közül is az előbbi volt inkább elterjedve. A fésűsöknek volt egyszínű és rajzos változat is. A helyiek csak purclinak hívták őket.

Az első kiskunfélegyháziak, melyek feltehetően az 1850-es években már léteztek, küllemileg eltértek a maitól. Kiváló szálló galambok voltak, a házak felett magasan kis körökben, zárt falkában szálltak. Így is tartották őket az 1950-es évekig, a mezőgazdaság megszűntetéséig és az emeletes házak megjelenéséig. A tenyésztők áttértek a zárt tartásra, s a fajta lassacskán díszgalambbá alakult át. Amíg a szállásáért tartották, addig a repüléshez idomult, húzottabb és keskenyebb volt a fej, pirosak a szemgyűrűk, hosszú a csőr a mell pedig emeltebb, így kecsesebbnek tűnt. Amikor a szépsége került előtérbe, mellőzve a röpkességét csontozata és izomzata is megváltozott, teste zömökebb lett. A fénytelen életter, valamint a repülés hiánya a

szemgyűrűk kivilágosodását hozta magával. Egyes példánynál rövidebb lett a csőr, szélesebb és magasabb a homlok.

Régi tenyésztők szerint az 1900-as évek körül a vörös szívesek voltak a legkedveltebbek, a sárga szíves kevésbé, míg a fekete és kék szíves alig-alig volt. A századforduló tenyésztőinek a neve a mai napig él közöttünk, akik nevének megemlítése elmaradhatatlan, ha a fajta tenyésztéséről beszélünk. Szólnunk kell tehát Barta Gábor, Fehér Lajos, Móczár Lajos, Katona Imre és Sándor, Potyész Lajos és Sándor, Vakuja Ferenc, Tóth György, Barna Papp László, Tábi László, Gál Mihály, Gál Sándor, Solymosi József, Kardos Antal, Szabó István és Borsos Imre tenyésztőkről.

A tenyésztők többsége elfogadta a küllemi változásokat, így azok fajtajegyekké váltak napjainkra.

A fajta kialakulásában több különböző fajta is szerepet játszott. Döntő szerepe volt a helyi fésűs keringőknek és a törökök által hozott ázsiai keringőknek, illetve a komáromi bukó (topolyai) és az alföldi-kőrösi keringő egybeolvadásának. Ebből jöttek létre azok a galambok, melyekről még az idős régi tenyésztők és elődeik beszéltek. Az idő folyamán azonban a fajta alakítása érdekében újabb és újabb keresztezési kísérleteket végeztek, mint például a '60-as években a komáromi bukó és a nagykőrösi keringő bekeresztése a csőr-kurtítás miatt. A galambok lábát az alföldi-kőrösi keringővel rövidítették, a sárga szívest pedig az indus postával tenyésztették ki a fajtánál. Létezik egy ún. cigány vérvonal is, melynek eredetét a régi tenyésztők elbeszéléséből megtudhattam.

Nemzetközi áttörését az 1963-as Lipcsei INTERTAU kiállítás jelentette, mely az első lépcsőfok volt napjainkig tartó sikeréhez. Legkedveltebb a németek körében, de Oroszország, Amerika és Kelet-Európa is rendelkezik jelentősebb állománnyal.

A fajta tenyésztésének összefogása és egységesítése az 1981. január 25-én „Kiskunfélegyházi keringő galambokat tenyésztő fajtaklub” néven megalakult klub feladata, s első lépésként meg is alkotta az első hivatalos fajtaleírást, ami 1985. júniusában jelent meg a Galambsport című folyóiratban. Megalakulása fellendülést jelentett a fajta számára, a kiállítási adatok is ezt mutatták.

Napjainkban lett igazán tisztázva a fajta hivatalosan is elfogadott elnevezése, ugyanis az évek során több féle változat is létezett. Az érvényben lévő fajtaleírásban kiskunfélegyházi keringő szerepel, amely az országban elfogadott, azonban tekintettel arra, hogy a fajtának nagy sikere

van külföldön is, így a 2014 szeptemberében tartott Európa Szövetségi találkozón a fajta nevének helyes fordításaként a Kiskunfelegyházer Tümmel szerepel.

A kiskunfelegyházi keringő jelenlegi helyzetét a Fajtaclub tagjainak állományfelérésével és kiállításadataival végeztem, valamint az országos és nemzetközi kiállítások katalógusait is feldolgoztam. Ezek alapján a fajta elterjedését, állományának helyzetét és színmegoszlását tudtam meghatározni.

A hazai helyzetet a 2002-2013 közötti Nemzeti Kiállítások és a 2009-2013 közötti Fajtaclub kiállítások alapján is értékeltem. A rajzos kiskunfelegyháziak közül a kékek és a fehérek sajnos az utóbbi időben visszaesetek kedveltség és minőség tekintetében is. Sárga szívesek a legkiegyensúlyozottabbak az elmúlt években, s a jövője is ígéretesnek látszik, ugyanis elég sok tenyésztő rendelkezik kiváló minőségű állatokkal. A vörös szívesekkel hosszú idő óta nincs gond, a sárgához hasonlóan széles tenyésztői bázissal rendelkeznek. Az pedig kifejezetten nagy öröm, hogy divat lett a fekete rajzos színváltozat is.

Az Európa-kiállításokon résztvevő országokat tekintve 2002-2013 között Magyarországon és Németországon kívül nem rendelkeznek jelentősebb kiállítási állománnyal. A színváltozatok között a rajzos változat kedveltebb, ahogy az általánosan is elmondható a fajtáról. A kék szívesek rendelkeztek a legbiztosabb tenyésztési háttérrel, mind minőségben mind létszámban. A vörös és fekete szívesek feljövőben vannak, szereplésük egyre jobb a kiállítások során. A Fajta stabil tenyésztő háttérrel és állománnyal rendelkezik hazánkban, s folyamatosan hódítja meg az újabb és újabb országokat, majd terjed el a világ minden pontjára.

Fontos, hogy a nemzeti tudat erősítése érdekében nemzetünk értékeit összegyűjtsük és megőrizzük. Nemzeti értékeink széles körű hazai és külföldi bemutatása kiemelkedő jelentőségű.

9 Irodalmi jegyzék

- BAGI Z.: 2009. Óshonos magyar galambfajták helyzete és védelme. Szakdolgozat, DE, Debrecen
- BÁRÁNY I.: 2008. Hazai fésűs bukó-keringő galambfajtáink kialakulásáról. Szakdolgozat, SZIE, Gödöllő
- BALASSA GY.: 1901. Okszerű galambtenyésztés különös tekintettel a keringő és postagalambokra. Ferenczi Kiadó, Miskolcz 154. p.
- BATTA L.: 1967 Az országos válogató kiállítás után. Galambjaink. IX. évfolyam. 8. szám. 1-3. pp.
- BATTA L.: 1987. Galamb fajtaleíró könyv. MGKSZ, Budapest 228p.
- BATTA L.: 1989 Kiskunfélegyháza 1989. június 17. Galambjaink. XXXI. évfolyam. 8-9. szám. 9-10. pp.
- BORSOS I.: 1997 Nemzetközi galambkiállítás Kiskunfélegyházán. Félegyházi Hírlap I. 7. p.
- BORSOS I.: 2001 A legrégebbi kiskunfélegyházi keringőket tenyésztők egyike: Katona Imre. Galamb és kisállat magazin. XLIII. évfolyam. 7. szám. 2.p.
- BORSOS I.: 2001 Borsos Imre: A kiskunfélegyházi keringők nagy tenyésztői. Gál Mihály, akit Tollas Misának becéztek. Galamb és kisállat magazin. XLIII. évfolyam. 5. szám. 3. p.
- BORSOS I.: 2001 Borsos Imre: Visszaemlékezések. A cigány féle kékekről. Galamb és kisállat magazin. XLIII. évfolyam. 3. szám. 2-3. pp.
- BORSOS I.: 2005 Kiskunfélegyházi keringőkről a kiállítások után. Galamb és kisállat magazin. XLVII. évfolyam. 7. szám. 6-7. pp.
- BORSOS I.: 2014 Szóbeli közlés.
- CZEGLÉDY P.: 1990 Papp János emlékkiállítás. Kisállataink. XXXII. évfolyam. 4. szám. 6-7. pp.
- DE KOSTER, R. (fordította: ROHRINGER I.): 2003 Benyomások a Magyar Nemzeti Galambkiállításról II. Galamb és kisállat magazin. XLV. évfolyam. 8. szám. 2-3. pp.
- ENDRE S.: 1996. Már Ausztriában is hódít a Félegyházi keringő. Félegyházi Hírlap XI. 7.p.
- ENDRE S.: 1997. Félegyházi keringő az Érchegységben. Félegyházi Közlöny VII. 3.p
- HUSZÁR J.: 1989 Országos kiállítás 1988. Galambjaink. XXXI. évfolyam. 2. szám. 5-6. pp.
- JUNGNICKEL, I. (fordította NÉMETH B.): 2000 A Félegyházi keringőgalambok hosszú útja a „világhírnév” felé /”Állatvilág”-CH-1999.02.19./.. Kisállataink. XLII. évfolyam. 6. szám. 6-8. pp.

- KANALAS J.: 2007 Fiatलगalamb bemutató Balmazújvárosban. Galamb és kisállat magazin. XLIX. évfolyam. 10. szám. 11. p.
- KANALAS J.: 2009 Kiskunfélegyházi keringők 3D-ben. Debrecen, Fajta Európa kiállítás. Galamb és kisállat magazin. LI. évfolyam. 1. szám. 9-10. pp.
- KISS J. - BÉRES E.: 2008. Gondolatok és vélemények a magyar galambfajták kitenyésztéséről. Bába Kiadó, Szeged 354p.
- KOMÁROMY L.: 1985 Díszgalambok az országos kiállításon. Galambjaink. XXVII. évfolyam. 1. szám. 5-6. pp.
- MACKROTT, H.: 1998. Galambtenyésztés. HOGYF EDITIO, Budapest 185p.
- MARCKOTT, H.: 2012. Galambtenyésztés. Mezőgazda Kiadó, Budapest 165p
- MELEG I. - HORN P. - DUBLECZ K. - VINCZE L.: 2001 A galamb és tenyésztése 1. Gazda Kiadó, Budapest 297p.
- MELEG I. - SÓLYOM F.: 2001 A galamb és tenyésztése 2. Gazda Kiadó, Budapest 285.p
- NAGY GY.: 1997. Galambok egy életre. Félegyházi Közlöny VI. 5.p
- NAGY GY.: 2001. A levegő tollas vitorlásai... Félegyházi közlöny IV. 9.p
- NAGY P.: 1970 Galambok seregszemléje Kiskunfélegyházán. Galambjaink. XII. évfolyam. 2. szám. 7. p.
- NÉMEDI I.: 1997. Keringő galambok parádéja. Félegyházi Közlöny I. 4.p
- PÁNGYÁNSZKI M.: 2000 Millenniumi kiállítás Kiskunfélegyházán. Kisállataink. XLII. évfolyam. 11. szám. 5. p.
- PÉTERFI I.: 1970. A házigalamb és tenyésztése. Ceres Könyvkiadó, Bukarest 265p.
- POSTA, J. – KANALAS J.: 2010. Kiskunfélegyháza Tumbler. The Feathered World 27.10. 16-18.p.
- POSTA, J. – KANALAS J.: 2010. Felys on the fly. ANPA Newsletter 2010. october 22. p.
- ROHRINGER I.: 1975 Moszkvában láttam. Galambjaink. XVII. évfolyam. 4. szám. 1-2. pp.
- ROHRINGER I.: 2003. Magyar galambfajták. MGKSZ, Budapest 145p.
- SZŰCS L.: 1960 Nemzetközi Galambkiállításunk a siker jegyében. Galambjaink. II. évfolyam. 1. szám. 3-4. pp.
- SZŰCS L. (lejegyezte BORSOS I.): 1990 A Lipcsei kiállítás előzménye.
- SZŰCS L. – SZÉCSÉNYI I.: 1965. Galambtenyésztés. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 381p.

- SZŰCS L.: 1969 Békéscsaba újabb városok közötti kiállítást rendezett. Galambjaink. XI. évfolyam. 1. szám. 6-7. pp.
- SZŰCS L.: 1975 Magyar galambfajták a müncheni kiállítás német anyagában. Galambjaink. XVII. évfolyam. 2. szám. 3-4. pp.
- SZŰCS L.: 1975 Magyar galambfajták a müncheni kiállítás német anyagában. Galambjaink. XVII. évfolyam. 2. szám. 3-4. pp.
- SZŰCS L.: 1976 Magyar fajta ügyéért messze idegenben. Félegyházi keringő tenyészet Föhr szigeten. Galambjaink. VIII. évfolyam. 9. szám. 5-6. pp.
- SZŰCS L.- SZECSÉNYI I.: 1965. Galambtenyésztés. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 381p.
- SZŰCS L.: 1997. Galambok a ház körül. MGKSZ, Budapest 105p.
- TEREMI G.: 1956. A galamb. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 266p.
- TÓTH S.: 1977 Magyar tenyésztő szemével az Egyesült Államokban II. rész. Galambjaink. XIX. évfolyam. 12. szám. 5. p.
- TÖRÖK I.: 1968 Magyar galambok Lipcsében. Galambjaink. X. évfolyam. 1. szám. 2-3. pp.
- WINKLER J.: 1925. Galambtenyésztés. A szerző kiadása, Budapest 160p.
- I1: Borsos I.: 2000. Kiskunfélegyházi keringő tenyésztésének helyzete. <http://kiskunfelegyhazikeringo.hu/hun/archivum/tenyhelyzet2000.html>, 2014. 01. 16. 13.28 h.
- I2: Kiskunfélegyházi Keringő Galambokat Tenyésztők Fajtaklubja. In: <http://www.kiskunfelegyhazikeringo.hu/hun/index.html>, 2014. 01. 16. 13.31 h.
- I3: Borsos I.: Kiskunfélegyházi Keringő Galambokat Tenyésztők Fajtaklubja. <http://www.mgksz.hu/kiskunfelegyhazi-keringo-galambokat-tenyesztok-fajtaklubja.html>, 2014. 01. 16. 13.33 h.
- I4: Borsos I.: 1989. Egy keringőfajta múltja és jelene. <http://kiskunfelegyhazikeringo.hu/hun/archivum/multjelen1989.html>, 2014. 10. 24. 16.31 h.
- I5: A kiskunfélegyházi keringő tenyésztő neves elődök. <http://kiskunfelegyhazikeringo.hu/hun/elodeink.htm>, 2014. 10. 25. 23:49 h.

10 Mellékletek

1. melléklet

Kiskunfélegyházi keringő galamb fajtaleírása

Származási hely:

Magyarország, Kiskunfélegyháza.

A küllem főbb jellemzői:

Közepesnél kisebb testű, élénk vérmérsékletű fésűs keringő. A széles, domború mellből induló és hátrafelé keskenyedő törzs csaknem vízszintes.

Fej:

A testméreteihez viszonyítva nagy. A széles, meredek, magas és domború homlok a fejtetővel törésmentesen találkozik. A hímek feje nagyobb, a másodlagos nemi jelleg kifejezett.

Szem, szembőr:

A szemek közepes nagyságúak, párhuzamos elhelyezkedésűek. A szívhátúak és a fehér egyszínűek szeme sötétbarna bükkönyszem. A fekete, a vörös, és a sárga egyszínűek szeme írisze világos. A szemgyűrű kétsoros, sima szövetű és pergamen színű.

Csőr:

Tőben vastag, kúpos, zárt, enyhén lefelé irányuló, világos szaruszínű. Hossza a csőrzuagtól a csőr hegyéig 12-14 mm. Az enyhén ívelt felső csőrkéva és a homlok között törés van. Az orrdudor kicsi, sima és fehéren porozott.

Nyak:

Rövid, vastag, függőlegesen tartott, az előre domborodó begytől a toroktájig kissé vékonyodó.

Mell:

Széles, domború, jól izmolt, alig emelt.

Hát:

Rövid, vállban széles, a faroktő felé keskenyedő és enyhén lejtő.

Szárny:

Izmos, a testhez szorosan simuló. A szárnybúbokat a melltollazat takarja. A zárt elsőrendű evezőtollak a szélső kormánytollakon fekszenek, hegyük nem kereszteződik a kormánytollak végeit csaknem eléri.

Farok:

Viszonylag rövid, keskeny, zárt, a hát vonalát követve enyhén lejt. A kormánytollak szorosan záródnak, végük a talajt nem érinti. Számuk 12.

Lábak, állás:

Rövidek, viszonylag széles lábközzel. A csüdök és az ujjak tollatlanok, a lábszárakat a has tollazata takarja. A karmok színe a csőr színével megegyező, világos szaruszínű.

Tollazat:

Dús, testhez simuló. A félkör alakú, kagylós, bélelt, széles, dús, enyhén hátra dülő, a fejtetőn túlérő fésű a fülek mögött, a nyakszirten helyezkedő tollforgókon át rövid láncban törésmentesen és folyamatosan lefut a nyak két oldalára. A fejtető tollazata a fésű béléséig töretlen. A nyak hátsó élének tollai laza sörényt képeznek.

Színváltozatok:

Színhátúak: fekete, vörös, sárga, kék, kovácsolt kék, dun, ezüst. Egyszínűek: fekete, vörös, sárga, fehér, dun. A szín minden változatban az egész test felületén egyenletesen telt és fényes.

Rajz:

A színhátúak alapszíne, fehér. Fehér a fej, a (hód) homlokfolt kivételével a fésű és a lefutó lánc bélése, valamint a nyak első fele az előke, a begy aljáig. Fehér továbbá a mell közepétől a combok és a lábszár, a has, a lágyék, a derék, a farokfedő és támasztó tollakig, a szárnyak a hát, a szívrajz kivételével. Színes a (hód) homlokfolt melynek szélei a csőrzugtól kiindulva

kétoldalt a szemek irányába futnak úgy, hogy a szemgyűrűket nem érintik, a fejtető közepén pedig ívben záródnak, a fésű és a lefutó lánc külső oldala, a nyak hátsó fele és a szívhat. Színes továbbá a tollazat a begy aljától a mell közepéig, a farok a támasztó és fedőtollakkal együtt.

Enyhe hibák:

A kék és a fekete színűek jelzett csőre. Világossárga és hússzínű szembőr. Az előírt rajzhatároktól való kismértékű eltérés.

Súlyos hibák:

Húzott, keskeny fej, kiemelkedő tarkó. Tört vagy felemás szivárványhártya. Lyukas, mélyen tűzött, fejre boruló vagy bélésnélküli fésű. A tollforgók és a sörény hiánya. Nagy test, lógó szárnyak.

Az értékmérő küllemi jegyek elbírálásának sorrendje:

Fej, fésű, csőr, szem, alak, nagyság, tartás, rajz és szín.

Gyűrű méret:

7 mm IV. o.

NYILATKOZAT

.....büntetőjogi és fegyelmi felelősségem tudatában kijelentem és aláírással igazolom, hogy a diplomadolgozat saját munkám eredménye. A felhasznált irodalmat korrekt módon kezeltem, a diplomamunkára vonatkozó jogszabályokat betartottam.

.....

Aláírás

Születési idő:.....